

Asia: VN/31603/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta yhteisötalouden ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden strategiaksi 2025-2029

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa yhteisötalouden ja yhteiskunnallisten yritysten strategialuonnokseen.

Osuuskuntien Keskusjärjestöjen Pellervo kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa strategialuonnoksesta ja pitää hyvänä yhteiskunnallisten yritysten strategian päivittämistä. Pellervo pitää tärkeänä, että yhteisötaloutta ja yhteiskunnallisia yrityksiä koskevaa strategiaa käsitellään myös poliittisen päätöksenteon tasolla eikä ainoastaan virkamiesvalmisteluna. Poliittinen käsittely kytkee strategian ja sen tavoitteet talouden, työllisyyden ja aluekehityksen keskeisiin linjauksiin. Se myös varmistaa tarvittavat resurssit, poikkihallinnollisen toimeenpanon strategian tavoitteiden toteuttamiseksi.

2. Yhteisötalouden ja yhteiskunnallisen yrityksen määritelmät

Strategiassa määritellään yhteisötalouden käsite. Pellervo pitää myönteisenä, että osuuskunnille ominainen jäsenten etu eli yhteinen etu on tunnistettu yhteisötaloudellisenä ylijäämän käyttökohteena. Tämä selkeyttää ja vahvistaa tulkintaa, jonka mukaan osuuskunnat kuuluvat jo yritysmuotonsa perusteella yhteisötalouteen.

3. Yhteisötalouden ja yhteiskunnallisten yritysten tila

Yhteisötalouden ja yhteiskunnallisten yritysten tilaa Suomessa arvioitaessa on tukeuduttu saatavilla olevaan tietoon yhteiskunnallisista yrityksistä. Tämä on hyvä lähtökohta, jolla on tutkimuksellinen tausta, ja joka antaa kokonaiskuvan erityisesti järjestöpohjaisesta ja yhtiömuotoisesta yhteiskunnallisesta yritystoiminnasta.

Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskuksen datasivustolla julkaistuun aineistossa on osuuskuntia 713, ja ne on suodatettu siten, että ne kattavat lähinnä pienosuuskunnat, mm. työ- ja yhteisölähtöiset osuuskunnat. Tämä kuvaakin hyvin yhteisötalouden uusperustanta- ja kehittämispotentiaalia, mutta Pellervo haluaa muistuttaa, että kokonaisuudessa osuustoimintakenttä koostuu 3300 yrityksestä, joiden yhteenlaskettu jäsenmäärä on 7,9 miljoonaa, liikevaihto 42 miljardia euroa ja ne työllistävät yli 90 000 henkilöä.

4. Visio ja missio

Vision ja mission osalta haluamme todeta, että yhteisötaloudella on merkitystä elinkeinotoiminnan ja yrittäjyyden monipuolistamisessa sekä muussakin alueellisessa elinvoimassa työllisyyden ohella. Ehdotuksemme visioksi ja missioksi:

Visio

"Suomessa on kasvava ja vaikuttava yhteisötalous,
joka lisää työllisyyttä, osallisuutta ja kestäväää kasvua,
(Lisäys) monipuolistaa elinkeinotoimintaa ja yrittäjyyttä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa.
Sen perustana ovat hyvät toimintaedellytykset yhteiskunnallisille yrityksille."

Missio

"Luomme yhteiskunnallista arvoa ja vaikuttavuutta vahvistamalla yhteisötaloutta ja kehittämällä vastuullista liiketoimintaa, joka tarjoaa merkityksellistä työtä, monipuolistaa elinkeinotoimintaa ja yrittäjyyttä, tukee alueiden elinvoimaa, rakentaa osallistavaa yhteiskuntaa ja luo kestäväää kasvua."

5. Tavoitteet

5.1. Yhteisötalous ja yhteiskunnallisen yrittäjyys tunnetaan laajasti

Yhteisötalouden ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden tunnettuus on Suomessa edelleen vähäistä kuten strategialuonnoksessa todetaan. Pellervon mielestä strategian toimeenpanossa on vahvistettava johdonmukaista viestintää ja vuoropuhelua, joka tuo yhteisötalouden näkyväksi osaksi elinkeino-, työllisyys- ja aluekehityspolitiikkaa sekä laajempaa yhteiskunnallista keskustelua.

Tarvitaan suunnattua viestintää ja koulutusta päätöksentekijöille, viranomaisille, elinkeinopalveluille ja rahoittajille sekä panostuksia siihen, että yhteisötalous ja yhteiskunnalliset yritykset huomioidaan yrittäjyyskasvatuksessa, julkisissa hankinnoissa ja muussa julkisessa toiminnassa.

Pellervo kannattaa pysyvää yhteisötalouden kehittämistä johtavaa ja seuraavaa toimielintä. Tämä vahvistaisi strategista ohjausta, toimeenpanon seuranta ja poikkihallinnosta yhteistyötä.

Nykyisen osaamiskeskuksen toiminta ja sen neuvonta- ja ohjauspalvelut ovat osoittautuneet keskeisiksi yhteisötalouden käytännön tukirakenteiksi. Pellervo pitää tärkeänä, että osaamiskeskustoimintaa jatketaan ja sille osoitetaan resurssit ja vakiinnutetaan pysyväksi osaksi yhteisötalouden kehittämistä.

5.2. Yhteiskunnalliset yritykset toimivat avoimilla markkinoilla

Kohdassa 5.2.1. on tavoite työntekijäomisteisten osuuskuntien syntyminen edistämisestä. Pellervo toteaa, että tämä edellyttää työosuuskuntien jäsenten työsuhteen selkeyttämistä, osuuskuntakohtaisten ryhmävalmennusten mahdollistamista sekä toimivia käynnistysrahoituksia.

Kohdan 5.2.2. tavoitteissa viitataan erilaisiin lähitalouden toimintamuotoihin ja niiden toimintaedellytysten vahvistamiseen. Haluamme muistuttaa, että yhteisölähtöiset osuuskunnat soveltuvat toteuttamaan monia paikallis- tai aihepähtöisiä aloitteita niin maaseudulla kuin myös kaupunkiympäristössä.

5.3. Yhteisötalous lisää työllisyyttä, osaamista ja uusia työpaikkoja

Pellervo toteaa, että strategiateksti kuvaa hyvin osuuskuntien joustavuutta työllistäjinä eri tilanteissa. Liittyen yhteisötalouden suosituksiin, muistutamme myös siellä mainittuun ns. worker

buy-out -malliin, jossa osuuskuntamuotoon järjestäytyneet työntekijät voivat ottaa lopettavan tai siirtyvän yrityksen haltuunsa ja jatkaa sen toimintaa. Tämä toisi uusia mahdollisuuksia omistajanvaihdos- ja jatkamisratkaisuihin. Mallin erilaiset prosessit, tuki ja rahoitusmallit edellyttäisivät selvitys- ja kehittämistoimia.

5.5. Yhteisötalouden ja yhteiskunnallisten yritysten toimintaedellytykset parantuvat

Kohdan 5.5.1. (rahoituksen) osalta Pellervo haluaa painottaa, että julkisten rahoitusinstrumenttien tulee kauttaaltaan olla osuuskuntien käytössä samalla tavoin kuin muidenkin yritysten.

Toimintaohjelman osalta Pellervo toteaa, että mikäli sen laadintaan osallistetaan eri sidosryhmiä, niin Pellervo on valmis osallistumaan tähän työhön.

Kokko Mari
Osuuskuntien Keskusjärjestö Pellervo ry